

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un jum. . . . .
Pe o lună . . . 2 .

Nrul de Duminecă

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferencz-utca 26.
INSERTIUNILE
se primesc la adre-
să.
Mulțumite publice și Loc de
schis costă fiecare șir 20 fil
Manuscripte nu se re-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502

„Neutralitatea” României.

În discursul său la adresă dl Petre Carp șeful partidului conservator, a făcut în Camera românească o declarație care pe noi românii din Ungaria ne privește foarte de aproape. Cunoaștem acum textul autentic al discursului dsale. D. Carp a susținut, că în vederea poporațiunii slave, care ne înconjoară din toate părțile, România nu poate, în ceea ce privește politica sa externă, să meargă decât mână în mână cu puterile, cari reprezintă o piedică pentru tendințele de expansiune ale slavismului. În asemenea împrejurări atașarea României la tripla alianță este firească. Ea cuprinde în sine amicitia strânsă cu Austro-Ungaria, și România are și ea interesul, ca elementele germane și maghare să-și mențină în monarhie conducerea față cu slavismul. *Situația românilor din Ungaria nu poate fi considerată ca o pedecă pentru această politică.* Nu numai ori ce guvern român, dar și ori ce om politic în afară de guvern, trebuie să păstreze față cu cele ce se întâmplă între maghiari și români cea mai *complexă neutralitate.* Dl Carp de altcum nu se îndoiește cătuși de puțin de puterea de viață a românismului și este convins că nu va succeda niciodată a desnaționaliza pe românii din Ungaria. Va trebui deci să vină timpul, când ungarul, în loc să se ostenească pentru a face din românii de acolo unguri, se vor mulțumi ai considera de buni cetățeni și tovarăși.

Declarația aceasta este clară în toate punctele ei și leală față cu toți factorii interesați. Ea nu este făcută numai în numele partidului, care stă supt conducerea d-lui Carp, ci i-s'a dat o valoare pentru toți oamenii politici, prin urmare pentru toate partidele guvernamentale și opoziționale. Cu toate că cuvintele d-lui Carp se deosebesc în fond de declarațiile în materia aceasta ale lui Mihail Kogălniceanu și Ioan Brătianu, anterioare triplei alianțe, și ale d-lui Dimitrie Sturdza, posterioare atașării României la tripla alianță, ele nu ne surprind, nici nu ne mâhnesc cătuși de puțin. D. Sturdza, îndeosebi ca șef al partidului național-liberal, s'a avântat la 1893 în așa zisa »chestiune națională« foarte sus. Dar acest avânt a fost numai în teorie, căci în practică politica »națională«, ce putea fi susținută, s'a coborât supt nivelul marcat astăzi prin cuvintele d-lui Carp. În adevăr d. Carp nici nu face o declarație, nu desfășură un program, ci face o *constatare.* De mai bine de două decenii România practică politica sa externă de astăzi. Ceea ce spune astăzi d. Carp despre »neutralitate« a avut valoare pentru tot timpul, decând România caută a se atașa de tripla alianță, și a strânge tot mai tare legăturile sale de amicitie cu monarhia noastră. Neutralitatea oamenilor politici din regat față cu opresiunea noastră aici în Ungaria nu este un

punct de program al prezentului sau al viitoriului, ci este o faptă desăvârșită. Dacă ar mai fi vr-o îndoială undeva, fie dincoaci de munți la dușmanii noștri, fie dincolo de munți la frații noștri, că această neutralitate a existat totdeauna și există de fapt și astăzi, suferințele noastre sporite în decursul celor din urmă douăzeci de ani, și strimtoriile mari, în care ne găsim sânt — așa credem — o dovadă destul de convingătoare pentru ori și cine.

Guvernele ungurești conțau cu aceasta neutralitate ca cu un *factor real* și puteau să-și urmeze nejenate politica lor de desnaționalizare. Noi românii de dincoaci de munți am avut — să zicem așa — naivitatea la 1890 să credem că atașarea României de tripla alianță nu se va putea îndeplini fără ca totodată și soarta noastră să se schimbe în bine. Atitudinea d-lui Sturdza, unul din cei mai însemnați bărbați de stat și capul unui mare și puternic partid, a schimbat credința noastră în convingere. Dar ne-am pierdut și convingerea și credința cu mult înainte de ce dl. Carp vine să constate în mod leal și sincer »neutralitatea«, pe care o experimentasem noi în toată vremea. În socoteala noastră dela 1890 intrase firește și patriotismul național, care mai târziu a găsit în cuvintele d-lui Sturdza un viu accent, așa că calculele noastre păreau îndreptățite. Realitatea și experiența de toate zilele însă ne am determinat la o corectură și ne-am deprins cu »neutralitatea complexă« a României, pe care o constată azi dl. Carp ca o necesitate a politicii exterioare a țării sale. Recii sânt calculele făcute de dl. Carp, rece a fost și atitudinea României față de noi și rece judecăm și noi situațiunea.

Astăzi ne dăm pe deplin seamă că în împrejurările reale, în care se află statul român, nu puteam aștepta realizarea dorințelor noastre exprimate în conferința națională dela 1890, nu le puteam aștepta și din alte considerații, cari nu privesc politica externă a regatului român. D. Carp nu trece în opinia publică a țării-sale de naționalist, din contra adversarii săi politici îl timbrează de »cosmopolit«. Dar constatarea, ce ne preocupă, făcută de acest »cosmopolit« corespunde perfect și exact vederilor reale ale tuturor oamenilor politici din Țara-românească.

Nu este de competența noastră să supunem unei critice modul, în care frații noștri din regat își apără interesele statului lor. Dar nici când am considera aceste interese de naționale, la care avem și noi cuvântul, n'am putea decât să constatăm și noi faptele, așa precum sânt în realitate, și să ne unim cu toți oamenii politici ai României când susțin că consolidarea regatului român înseamnă un câștig pentru toți românii, deci și pentru noi cei din Ungaria. În calculele reci »cosmopolite« ale d-lui Carp vibrează și o coardă națională. Neutralitatea

complexă față de »cele ce se petrec între maghiari și noi românii« — așa caracterizează d. Carp lupta noastră pentru existență — nu se păzește de România fără nici o considerație la soarta noastră.

Noi românii nu suntem complect jertfiți prin complecta neutralitate, ci d. Carp, ca expresia tuturor oamenilor politici ai României, se bizuie în vitalitatea noastră și în cumintțirea ungarilor. Acești doi factori, așa crede d. Carp, au să ne scape de desnaționalizare și să ne conserve pentru familia neamului românesc. Puterea noastră de viață este fără îndoială o temelie solidă și probată pe care se poate clădi, dar cumintțirea ungarilor numai viitorul ar putea să o afirme drept un factor politic, căci trecutul o desminte în modul cel mai categoric. Nici noi românii din Ungaria, nici frații noștri din regat nu aflăm nici o basă a calcula astăzi cu o speranță care până aci totdeauna ne-a înșelat. Dacă viitorul va desminti trecutul și speranța se va realiza, va fi cu atât mai bine, dar calculi nu putem face cu ea. Am rămânea deci cu bizuirea în puterea noastră proprie și cu neutralitatea complexă a României față de luptele noastre naționale.

Evident că astfel »înarmați« puțină soartă de isbândă ar hrăni lupta noastră de apărare. Politica noastră a românilor din Ungaria a fost, precum se știe, totdeauna leală și nici la 1890 când am calculat cu un sprijin al României în cadrele politice triplei-alianțe, nu ne-am închipuit acest sprijin decât în forme permise și admise pe principiul *do ut des.*

Noi am căutat totdeauna să punem interesele noastre în congruență cu interesele dinastiei și am făcut o politică »împărătească«. Pe aceste baze am stat noi în trecut și pe aceste stăm și astăzi. Nu cumintțirea ungarilor este speranța noastră în viitor, ci noi sântem pătrunși de convingerea, că interesele dinastice vor reclama mai curând sau mai târziu înfrângerea șovinismului unguresc, ele vor cere, — nu precum afirmă d. Carp privilegiile elementelor germane și maghiare ci din contra îndreptățirea egală a tuturor popoarelor monarhiei. Sprijinim deci cu toată puterea noastră de care dispunem, interesele dinastice, cari sânt și ale noastre, și ne bizuim pe împărat, care și în trecut ne-a ajutat ca puterea noastră de viață să nu fie frântă prin povara vremurilor și a privilegiatilor de tot soiul. Vom perzista în politica noastră tradițională, și în ea ne punem noi toată nădejdea.

Am fi nesinceri, dacă am voi să astundem amărăciunea noastră, nu față de discursul d-lui Carp, ci față de »complecta neutralitate« a României, care a existat și există de fapt. Am fi nesinceri, dacă am declara că găsim această »complectă neutralitate« de întemeiată, sau firească, sau națională. Dar am experiat și ne-am con-

vins că este peste putință ca ea să fie slăbită sau înlăturată, și ne-am deprins a calcula cu ea cu un fapt inalterabil. Răceala, cu care »cosmopolitul« fruntaș al partidului boieresc a expus și desfășurat necesitatea »complexei neutralități« nu este a lui particulară, ci a întregii clase sociale politice.

Cu toate aceste dureri sufletești, provocate prin recea neutralitate a fraților noștri sântem foarte satisfăcuți când ea contribuie la consolidarea statului român, căci și noi vedem în această consolidare unul din cele mai prețioase succese naționale.

Un deputat și sindicatul nostru. Ziarul »Lupta« publică supt înscăltura »Un deputat« — care dacă nu ne înșelăm este părintele Vasile Lucaci — un frumos prim articol, ocupându-se cu sindicatul nostru. Articolul încheie astfel:

Foenixul n'a murit, nici în cenuse nu s'a prefăcut, decât poate în dorința dușmanilor culturii noastre naționale, el își ia zborul său lin și sigur către idealul unui neam întreg, care în această nouă manifestare a geniului nostru național vede o cheazăie mai mult, că se va realiza visul mândru al poetului:

»Viitor de aur Românimea are.«

Vă gratulăm, Vă făgăduim tot sprijinul, și Vă urăm izbândă deplină!

Mulțumim d-lui deputat, ori care ar fi, pentru cuvintele de îmbărbătare, care credem că interpretează sentimentele întregului club al d-lor noștri deputați.

Deputații români din Reichsrath împotriva socialistului Grigorovici. Clubul parlamentar român din Austria a hotărât să protesteze împotriva atacurilor deputatului socialist Grigorovici la adresa României și împotriva amestecului acestuia în afacerile interne ale regatului român.

Cu desfășurarea acestui protest a fost însărcinat baronul Hormuzachi.

Din cauza grabei din ultima zi a ședinței și a închiderii subite a parlamentului a fost imposibilă realizarea acestei decizii.

Portul nostru național.

De Veturia Lăpădat.

I.

Limba, obiceiurile și portul strămoșesc sânt cele trei momente principale care ne dau caracterul nostru național și ne deosebesc de celelalte neamuri. La aceste avem datorință să ținem mai mult ca la ori și ce, dacă voim a ne menține caracterul național în lupta extrem de grea pe care o purtăm, ori, și mai bine, va trebui s'o purtăm pentru existența noastră.

Ce privește dragostea pentru limba noastră, cu toată lupta ce se dă contra ei, cu toate mijloacele iertate și neiertate cu cari e prigonită — trebuie să recunoaștem că în aceasta privință în general am făcut și facem progrese. Nu tot astfel putem însă să zicem despre obiceiurile și portul nostru. Obiceiurile în cele mai multe locuri începem a ni le lăsa și chiar a le întocmi cu altele.

Cu portul — și mai rău. — E trist acest lucru: cu atât mai trist cu cât până azi obiceiurile și portul nu putem zice că ne ar fi prigonite. Nimenea nu ne silește să ni le lăsăm, să ni le schimbăm și întocmim cu altele.

Ce facem însă noi de noi din propria noastră, nu inițiativă — ci mai corect, din propria noastră vină. E un rău acesta de care trebuie să ne dăm seamă până nu e târziu. Singură numai convingerea acestui mare rău mă îndeamnă și pe mine să vă cer ospitalitatea pentru a fixa unele idei cu privire la unul dintre momentele ce ne dau caracterul nostru național: *portul românesc.*

Indată după vacanțe însă clubul va reveni asupra ei.

Convocarea delegaților. »N. Fr. Pr.« scrie referitor la convocarea delegaților următoarele: Pentru convocarea delegaților noul regulament al Reichsrathului nu constituie nici o piedică. Chestiunea aceasta atârână și mai departe de aplanarea crizei ungare, ceea ce nu poate să urmeze în curând. În chipul acesta, cu toate că s'a ivit și ideea ca delegațiile să se convoace în restimpul dintre Crăciunul și anul nou pentru o scurtă sesiune, se poate prevedea de pe acum, totuși, că starea de ex-lex se va declara și în trebile comune. Dar nici acest lucru n'ar fi nou. Ministrul-președinte Wekerle, de bună seamă, nu va sta la îndoială să ordonașeze cota ungară a cheltuielilor comune, la 2 Ianuarie 1910, ministrului de finanțe comun.

Andrássy despre reforma electorală. Ieri, în culoarele camerii, a avut loc o interesantă discuție asupra votului universal, între mai mulți deputați independenți și ministrul Andrássy, părintele reformei pluraliste. Andrássy le-a făcut independenților reproșuri pentru programul lor neclar în punctul reformei electorale.

— Voi propovăduiți un alt drept electoral — a zis el — decât pe care voiți să l faceți.

— Dar de unde! Noi cu toții, fără excepție, voim votul universal, — a ripostat deputatul P. Lazar.

— Bine, bine, faptele însă vorbesc altfel, — observă ministrul de interne.

Rugat să-și lămurească observația aceasta, Andrássy a declarat următoarele:

— Proiectul meu e mai universal decât al vostru. Eu condiționez măsura universalității de numărul voturilor, iar proiectul meu dă mai multe voturi decât al vostru.

— Dimpotrivă, — răspunseră mai mulți deputați independenți — deoarece noi voim să dăm drept de vot și celor pe cari reforma plurală li despoale de vot ori le dă numai o a zecea parte de vot. Reforma plurală în chipul acesta o să reducă până și drepturile existente deja.

Povestind conversația aceasta, ziarul »B. H.« mai adaugă, că vorbele partizanilor lui Justh sânt lipsite de orice conținut, *pentru că nu există în lumea întreagă un singur om, care să cunoască proiectul de reformă adoptat de el, ba nici chiar el însuși nu-l cunosc.*

Când văd puținul interes ce dă clasa noastră cultă portului românesc, îmi vine să risc presupunerea că cea mai mare parte a intelectualilor noștri nu înțeleg, deci nu știu preții minunatele comoară a ornamentelor de țesături și cusături populare, decât cari altele mai frumoase și mai aale la așii nu se găsc. Și dacă intelectualii nu înțeleg ori nu vor să înțeleagă acest lucru, cum putem să pretindem să-l țelegă poporul nostru, în prima linie femeile noastre de pe la sate?

În lipsa unei adevărate priceperi, femeile noastre au început să se împrietenească cu broderii orășenești, cu dantelă croșetată, cu stoffe de cele mai jignitoare colorii, împodobite cu tot felul de flori cari de cari mai înpestrițate. Prin aceasta gustul și l-au stricat mai mult.

Pe frumoasa cămașă de odinioară, azi coasă trandafiri, frunze și alte bazaconii străine de portul nostru.

Cheia de toată frumuseța, lucrată artistic cu acul de cusut, o înlocuiesc cu dantelă croșetată de cea mai ordinară calitate în loc de cusături frumoase încrate pe fir cari împodobiau măneca, pun bendițe din prăvălii, ori brodează după desen: imposibil, flori și alte figuri cari își supără ochii. Tot asemenea partea din jos a mânecii, o împodobesc cu dantele și broderii din prăvălie, în loc de-a face colțișori modeste cu acul de cusut. Unde mai găsești azi de pildă servetele țesute, cari pe lângă că erau de toată frumuseța mai erau și tratate din cale-afară? Azi toate se cumpără din prăvălie: mătasa, catifea, creton, cari nu numai că s'urâte și nepotrivite portului nostru, nu sânt durabile. Și dacă întreb pe bunele noastre femei, de ce și-au schimbat frumosul lor

Judecând după rezultatele negative ale tratatelor dintre partizanii lui Justh și Lukács, — care a venit în numele votului universal — organul intereselor oligarhice pare a avea dreptate. Nu trebuie să ne lăsăm ademeniți de lozincile eufemiste, lansate la nevoie de »partidele unguerești istorice«, — ele sânt călăuzite deopotrivă de acelaș ideal șovin. Dar își vor mai rosti cuvântul în chestiune și milioanele națiunilor nemaghiare, dimpreună cu toți deșmoșeniții sistemului »istoric«.

Discursul d-lui P. P. Carp.

»Monitorul oficial« din București ne aduce textul autentic al discursului dlui P. P. Carp, rostit în Camera României, care a stârnit un resens aproape unanim la noi. Din acest text, care ni-se pare nerevăzut, căci e plin de greșeli, nu reiese îndeosebi cum înțelege d. Carp dualismul monarhiei noastre, căci într'un loc vorbește de dualism »austro-maghiar« în alt loc de »dualism austro-ungar« (ceea ce nu e tot una), în altul de »eghemonie germano-maghiară«. Căci vinovat este discursul d-sale mai ales în punctul acesta.

Aici se pune pe un punct de vedere curat ungueresc în confuzia regretabilă a cuvintelor d-sale.

Dacă întreg discursul nu este altceva decât cea mai nenorocoasă formulare chiar și în părțile cu cari ne unim, în punctul acesta el este de-adeptul dezastros.

Așteptăm chiar ca d. Carp să binevoiască a-și explica mai clar pasagiile în cari vorbește despre dualism:

D. președinte: D. Carp are cuvântul.

D. P. P. Carp: Dle președinte, sânt unul din rarii supraviețuitori ai celor cari la 1866 au reînființat această tribună sărămată de o lovitură de stat și au realizat una din dorințele divanului ad-hoc, întemeind, pe tânărul tron al României libere, o dinastie străină, menită a ne apăra în contra nemărginitelor noastre ambițiuni și necugetatelor noastre rivalități.

În acest spațiu de timp, de aproape jumătate de secol, am fost servitorul fidel al dinastiei. Și,

port de odinioară, își răspunde că merge mai iute felul de cusături cum îl face acum. Cu alte cuvinte, nu le dă prea mult de lucru. Adevărat! Dar și aceia e adevărat, pe când cămăși lucrate pe fir și prinse cu cheițe avea o femeie 2—3, de cele de moda nouă își fa: 5—6, firește cu cheltuială îndoită și pentru ac-a toate nu's așa trainice ca una-două dintre cele ce se făceau înainte. Observând toate aceste scăderi, le mai întreb de ce fac astfel, își răspund râzind bătrânele satului, așa e moda acum. Afurisita de modă care a început acum să-și facă loc și în căsuțele modeste ale țărancilor noastre, odinioară fără pretenții și splendide în simplitatea lor. Scoarțelor țesute femeile noastre mai tinere le bagă de vină că nu's destul de ușoare, fără să se gândiască, că pentru mamele și bunicile lor n'au fost prea grele.

S'a sfârșit catrințele cele frumoase de odinioară, minunatele catrințe strămoșești căci încep a le schimba. În locul acelu roșu frumos, care își păstra culoarea zeci de ani s'a introdus în unele locuri culoarea neagră. Vezi Doamna așa e la Seliște. În loc de a pune ciucuri frumoși la catrințe, își croșetează dantelă care nici de cum nu se potrivește portului nostru. O mare scădere e, că încep a preferi femeile noastre în țesături, flori, frunze, alte figuri, în locul ornamentelor originale românești, colorile strigătoare, cum verde, violetul imposibil nici de cum potrivite — sânt azi cele mai preferite în d.feritele țesături.

Cu bucurie am constatat că portul bărbăților și-a păstrat mai mult originalitatea, deoarece el mai cumiști nu îmbracă decât cămeși cu cusături curate românești, lei-colo mai vezi la un fecior

deși fidelitatea mea — ca toate fidelitățile — a fost supusă la oarecare încercări, însă ea a ieșit biruitoare din toate ispitele, și de aceea când dau aprobația mea azi tuturor pasagiilor din adresă privitoare la familia regală, nu rostesc o frază de curtenie banală ci dau o expresiune, un adânc simțământ de devotament încercat. (Aplauze).

Tot așa, d-nii mei, mai dau aprobațiunea mea pasagiului privitor la politica externă.

Și nu dau aprobarea mea, numai supt forma care se află în adresă, dar chiar supt forma ceva mai explicită, care l-a dat-o d. Duca.

Și când d. Fleva, unul din d-nii diplomației noastre, și-a exprimat nedumerirea sa despre cuvântarea d-lui Duca și-a cerut să se pronunțe guvernul, eu cred că, cu o mică explicațiune, nedumerirea d-sale va dispărea. Guvernul a vorbit de raporturile noastre amicale cu toate puterile, adică de starea actuală a politicii noastre externe.

D. Duca a adăugat câteva indicațiuni asupra orientării ce politica noastră trebuie să aibă în anumite cazuri.

D-nii mei, am fost totdeauna de părere că o politică externă serioasă, bine cugetată, nu poate să fie apanajul partidelor; nu poate să fie un câmp de război, pe care partidele pot să se dedea la o luptă de idei contrare; aceasta nu poate și nu trebuie să fie, pentru că o politică externă serioasă nu este bună de cât atunci când gândul conducătorilor este egal cu gândul națiunii întregi. Și ca să ajungem la aceasta, noi trebuie să ne întrebăm: care este interesul serios, care este interesul permanent care trebuie să conducă și ideile conducătorilor și aspirațiunile conducătorilor?

D-nii mei, politica este o știință, dar politica totdeauna este și o artă, și precum poetul nu este un adevărat poet decât atunci când el dă o formă plastică simțimintelor, idealurilor și aspirațiilor, ce zac de multe ori nebuloase în inimile noastre, tot așa și în politica externă, adevărat conducător este acela care dă o formă practică problemelor imense de viitor cari frământă inima unui popor ce are conștiință de menirea lui. (Aplauze).

Ei bine, d-nii mei, să căutăm, găsim noi oare formula aceasta care să corespundă nu numai intereselor de astăzi, dar care să corespundă intereselor permanente ale acestei țări, o formulă

zburdalnic, câte o cămașă cu cusături strigătoare.

Ei bine starea asta a portului nostru nu se mai poate tolera. Indreptarea se impune de urgență.

Te cuprinde scârbă când vezi atâta nepricepere și să fii ertată, prostie.

Mai anii trecuți — dela Brad, pare-mi-se — se dădu lozincă: să generalizăm portul săliștenesc. Și cuvântul a și prins într-o câțva. În multe părți vezi azi costume săliștenești, adică vorba vine «săliștenești». Sânt numai imitații proaste și fără gust. Da avem și noi în Orăștie o prăvălie de haine săliștenești.

Alb cu negru, colorile ce au rămas originale, dar cusăturile — adevărata valoare a unui costum — sânt departe de a fi românești. Cruciunițe lucrate pe fir, ciocănel, cheița splendidă din mătăasă albă, colțșori lucrați cu acul de cusut, șorțul simplu fără aur, lată recerînțele adevărat a unui costum săliștenesc admirat cu drept cuvânt.

Aici însă, cum durere și'n Săliște multe lucrează

care ar fi de natură a apăra prezentul și a pregăti viitorul?

Dacă ne uităm la pozițiunea noastră geografică, constatăm un lucru, pe care nimeni nu-l va tăgădui. Slavi la nord, slavi la sud, slavi la răsărit, slavi la apus, ori unde ne-am întinde ochirea, un ocean imens de slavi, a căror valuri bat la țărurile noastre și amenință a ne surpa maul. Și-atunci trebuie să ne opunem, că numai acea politică poate să fie bună care slăbește puterea de expansiune a elementului slav care ne înconjură, și în această privință noi trebuie să fim fericiți că ne putem rezima pe dualismul slav.

Dualismul slav este reprezentat de imperiul vecin, de Austro-Ungaria, și dacă ne uităm la ceea ce se petrece în Statul vecin, trebuie să ajungem la convingerea că dualismul slav reprezentat prin imperiul Austro-Maghiar nu poate să fie puternic, nu poate să fie așa cum îl dorim noi, decât atunci când conducerea elementelor slavone, din imperiul vecin, este încredințată elementului Germano-Ungar.

Să ne uităm puțin la ceea ce s'a întâmplat dincolo.

S'a anexat Bosnia și Herțegovina. Ar crede cineva, la prima vedere, că era un lucru atât de firesc încât rezultatul nu ar fi trebuit să fie decât mutarea capitolului privitor la Bosnia și Herțegovina în almanachul de Gotha dela imperiul otoman, la imperiul Austro-Ungar.

Deodată o mișcare puternică se ridică pe piețele Pragei, se ridică cehii în contra anexiunii; Serbia consideră anexiunea nu ca un ce firesc, ci ca o crimă de les-panslavism, și constatăm că elementul slav, lăsat la propria lui impulsione în imperiul Austro-Ungar, nu ar dori decât un lucru, decât că Austro-Ungaria să fie un Negotium gestor al panslavismului, iar nu un reprezentant al dualismului slav.

Fiind dat că lucrurile sânt așa, care trebuie să fie orientarea politicii noastre? Ea nu poate să fie cum a zis d. Duca decât îndreptată către tripla-alianță, dar și aci nu mă sfiesc d-le președinte, să mă ocup de o chestiune care așază spiritele și sufletele la noi, mai ales acelor tineri cari încă n'au experimentat imensa deosebire care este între ideal și realitate, între dorinți și posibilitate.

Alipirea noastră către tripla-alianță, evident că trage după sine o amiciție strânsă cu imperiul

iarăși după desemn, fel de fel de mirozenii, în loc de cosănel, bendițe, în loc de cheiță, broderie din prăvălie. Sorț brodat cu aur și mătăasă în colorii, unele chiar cu fluturi negri.

Poalele albe, în loc de a avea câteva cruciunițe, sânt garnisite cu broderie din prăvălie ori dantela croșetată. Pe astfel de lucruri fără valoare și gust își irosesc banii femeile nepricepute.

Recunosc și eu că e distins și frumos costumul săliștenesc. Dar pentru aceia celelalte porturi din comitatul nostru, de prin Bănaț, chiar și cel din Bihor încă sânt frumoase și de valoare în felul lor. Porturile noastre sânt de multe foarte multe variațiuni. Fiecare are însă imprimat caracter speciale, după ținuturi și locuri. Aceste variațiuni constituie portul românesc, care trebuie păstrat în totalitatea lui așa cum a fost în singuraticile ținuturi, și cum se mai găsește în cutare sau cutare comună.

Austro-Maghiar; dar ni se obiecta, frații noștri de sânge sânt asupriți dincolo de graniți, oare aceasta nu este o piedică pentru noi de-a urmări politica pe care o indicați? Eu cred că nu. Că guvernul actual și toate guvernele următoare trebuie să păstreze o neutralitate absolută față de ceea ce se petrece între maghiari și români. Pentru aceasta nu s'm nevoie de-o afirmare, aceasta este o chestiune de bună vecinătate și în ultima instanță de onestitate politică. Dar pentru noi, care nu sântem la guvern, cum de stăm noi nepăsători? Stau nepăsător d-nii mei, pentru că mai mândru decât naționaliștii noștri, eu nu am nici o îndoială de rezultatul luptei.

Încercarea de a ridica unui neam limba lui, încercarea de a-l surpa credința, este o încercare nepuțincoasă a priori. (Aplauze prelungite). Cine zice limbă nu zice numai posibilitatea de a stabili raporturi între om și om, cine zice limbă, indică cum se reflectă în inima și sufletul nostru, tot universul care ne înconjoară.

Cine zice limbă, zice modul nostru de a iubi, modul nostru de a urî, modul nostru de a se bucura de prezent și de a pregăti viitorul prin forma ce dăm idealurilor noastre. (Aplauze).

Și-acei cari cred că românii vor adopta o altă formă de a iubi, de a urî, de a-și apăra prezentul și de a-l pregăti viitorul, acela se înșală. (Aplauze îndelung prelungite).

Și o să vadă prin experiență că se înșală și atunci când vor ajunge la această convicțiune, și atunci ne vor pune întrebarea dacă nu e mai bine, în loc de a cerca imposibilul, să facă singurul lucru ce e posibil să se mulțumească prin dreptate a face din românii de dincolo buni cetățeni ai imperiului Austro-Ungar (Aplauze).

La aceasta poate că vor contribui în anume momente și o frăție de arme, nu vreau să judec viitorul, dar un observator atent trebuie să înțeleagă că se pregătesc transformări în care fără voia noastră avem să fim atrași în complicațiunile europene.

Și-atunci, d-nii mei, se va vedea că vechea vitejie a românilor poate să fie înșală să fie maghiară. De aceea d-nii mei, pentru orientarea politicii noastre nu poate și nu trebuie să fie decât o alipire strânsă către imperiul austro-ungar.

Dar, d-le președinte, politica aceasta la un moment dat implică sacrificii. La un moment dat implică sforțări mai mari decât ne putem gândi. Și-atunci ne întrebăm, și cu aceasta ajung în mod firesc la chestiunile inferioare, ce facem noi ca să întărim România liberă așa încât la un moment dat, să fie la înălțimea misiunii ei, și să corespundă la ceea ce noi visăm pentru dânsa? Cu alte cuvinte ce facem noi cu armata noastră?

D-lor, făcut-am noi tot ce trebuia ca să punem armata la înălțimea la care trebuie să fie?

Eu cred că nu.

Făcutu-ni-am noi culpabili de-o asemenea neglijență pentru că nu aveam mijloace de a o face, sau pentru că nu am avut destulă stăpânire de sine ca să o facem? Și veți vedea îndată ce înțeleg eu prin stăpânire de sine.

Prin stăpânire de sine înțeleg a ști să te mărginești a avea o perspectivă politică, a ști ce este pe primul plan și ce este pe al doilea și pe al treilea plan, și a te ocupa și a comanda la așteptare lucrurile secundare, chiar atunci când el satisface mai mult interesele momentului.

Mănuși la modă numai de calitate primă se capătă prin WEISMAYR FERENC Timișoara, numai în cetate, strada Hunyady.

Depozit dela I. Hamerli Pécs, veritabile, engleze, germane și din Praga cu prețuri ieftine. Se garantează pentru calitate bună.

Noi am voit ca să le facem toate odată.

Noi am vrut ca toate ramurile administrațiunii noastre, toate ramurile activității noastre ca stat, să fie toate pe aceeași linie. Ei, aceasta nu se poate.

Și când confecționăm un budget, atunci trebuie să ne zicem: întâi să vedem de nevoile noastre, și numai după ce am făcut aceasta, să ne ocupăm și de alte nevoi ale țării...

Falimentul politicii contelui Aehrenthal.

— Sfârșitul procesului Friedjung. —

Arad, 22 Decembrie.

În sfârșit, după o dezbateră obositoare de 12 zile, procesul pornit de către membrii coaliției sârbo-croate împotriva profesorului Friedjung — publicistul ministerului nostru de externe — s'a sfârșit. Dr. Friedjung a fost nevoit să dea declarația cerută de croați.

Dr. Friedjung, deși a fost nevoit să recu-oască înaintea tribunalului că declarațiile martorului Marcovici, președintele Ligii »Slovenski Jug«, sânt adevărate, dovădundu-se că Marcovici era la Berlin în zilele când, conform documentelor prezintate de el, se pretindea că ar fi fost în Belgrad; deși a fost nevoit să recunoască că i-s'a zdruncinat credința de mai înainte în autenticitatea acestor documente, multă vreme n'a voit să tragă concluzii logice și să recunoască fără șovăire că i-s'a zdruncinat și credința în autenticitatea celorlalte documente cari toate au fost dezavuate și declarate false de către toți martorii citați în documentele în chestiune.

În zilele dintâi ale procesului, în fața documentelor grave la cari se referiau acuzații, opinia publică era pe față preocupată împotriva Croaților. Nimeni n'ar fi putut presupune că documentele prezintate de Dr. Friedjung — căruia aceste documente i-au fost puse la dispoziție din partea ministrului de externe — sânt falșuri. Interogatoriile martorilor, însă, au dovedit, rând pe rând, despre toate aceste documente că nu sânt copii după originale existente, ci plăsmuirile unor agenți secreți, cari au profitat de bunacredință — să-i zicem așa — a cercurilor noastre conducătoare, pentru a face negustorie.

Pentru cei cari au urmărit acest proces nu mai poate fi nici o îndoială că prin graiul acuzatului Dr. Friedjung a vorbit șeful ministerului nostru de externe, baronul Aehrenthal. Și dacă e scuzabilă atitudinea lui Dr. Friedjung care n'avea dreptul de-a se îndoii în autenticitatea documentelor ministerului de externe și n'a avut nici puțința de-a le controla, nu poate fi scuzabilă atitudinea inexplicabilă a acestui minister, care n'a avut numai posibilitatea de-a controla exactitatea afirmațiilor cuprinse în documentele vândute lui de către agenți și spioni necunoscuți, ci a avut chiar și datoria de-a nu ridica —

prin un om al său — acuza cea mai gravă, acuza înaltei trădări, împotriva reprezentanților unei țări — până a nu se convinge despre temeinicia acuzei.

De altă parte consecința logică a faptelor constatate nu putea fi o polemică ziaristă, ci un proces criminal. Cu trădătorii de patrie nu întri în polemică, ci-i tragi la răspundere înaintea forurilor competente și-i nimicești obținând condamnarea lor justă.

Șeful ministerului nostru de externe a ales, însă, calea mai ușoară a polemicii de ziar, urmărind două ținte nemărturisite: compromiterea coaliției sârbo-croate — aceasta de dragul maghiarilor pentru cari Excelența Sa are deosebite simpatii — și apoi justificarea necesității de-a anexa Bosnia și Herțegovina. Și, poate, nici ziarele germane și nici ministerul de externe nu se aștepta din partea croaților decât la o desmințire platonicească... Croații, însă, au pornit proces!

Unul dintre acuzatori a exprimat, în cursul procesului, o bănuială care e prea gravă decât să nu se discute. *Ministerul nostru de externe, când a pus la cale publicarea articolelor împotriva coaliției croate, nu avea la dispoziție nici un fel de documente, decât poate afirmațiile agenților săi, și numai după ce croații au pornit procesul a cerut dela acești agenți să-i câștige și dovezile necesare.*

Așa și numai așa se poate explica marea contradicție între realitatea dovedită prin declarațiile martorilor și afirmațiile cuprinse în documentele-copii ale unor preținse originale. Noi nu afirmăm nimic, ci constatăm numai desăvârșita lipsă de precauțiune politică în provocarea procesului ce s'a desbătut acum înaintea curții cu jurați din Viena.

Oricum s'ar fi sfârșit acest proces, cu achitarea sau condamnarea acuzatilor, un lucru e cert: *nu coaliția sârbo-croată a rămas compromisă și discreditată, ci ministerul nostru de externe.*

Baronul Aehrenthal n'are motive să fie mândru de noua sa acțiune diplomatică. Prietenia sa pentru Maghiari nu e permisă să o lase exploatată în detrimentul demnității și vazei monarhiei noastre. Și Excelența Sa a făcut lucrul acesta.

Înaintea curții cu jurați din Viena, acuzatul Dr. Friedjung a fost nevoit să recunoască că documentele prezintate de el le are dela ministerul nostru de externe, care le-a cumpărat dela niște agenți secreți ai săi. Numai nume nu s'au amintit. Dar numele nu joacă rol în procesul acesta. E de puțină importanță de unde și prin cine și-a câștigat ministerul de externe documentele în chestie: de importanță e numai dovedirea autenticității documentelor. Și dovedirea acestei autenticități n'a reușit.

Politica externă a baronului Aehrenthal a fost întotdeauna influențată de prietenia sa pentru maghiari. Dacă mai exista vre-o îndoială în privința aceasta, procesul dela Viena a risipit-o. Prietenia aceasta cerea ca toate naționalitățile din Ungaria să fie prezintate Europei ca trădătoare de patrie: și

românii și sârbii și croații. Numai maghiarii sânt credincioși patriei; ei sânt razimul sigur al monarhiei. Prin urmare: toate drepturile și toate concesiile numai maghiarilor! Adecă, la dreptul vorbind, nici chiar maghiarilor, poporului maghiar, ci oligarhiei care stăpânește astăzi Ungaria.

Dovada aceasta nu s'a adus nici acum și nu se va putea aduce nici pe viitor. Ști-va, însă, Excelența Sa să tragă consecințele logice ale acestui proces?

Continuarea procesului.

Viena, 22 Decembrie. Tratatul de împăcare au rămas zadarnice, deși s'au continuat și d.a. Dr. Friedjung refuză să dea declarația cerută de acuzatori, iar aceștia nu se mulțămesc cu satisfacția ce le-o ofere Dr. Friedjung.

Eri, la orele 4 d. a. s'au continuat, prin urmare, interogatoriile martorilor.

A făcut declarații Vladimir Nicolici, fost șef de secție în Croația, și Dr. Dušan Popovici, deputat și membru al coaliției sârbo-croate. Declarațiile lor sânt favorabile croaților și fac impresie bună. După interogatorul lui Dr. Popovici s'au reluat tratativele între partidele dar n'au avut nici de data aceasta rezultatul dorit.

Impăcarea.

Viena, 22 Decembrie. Azi din nou s'au reluat tratativele și, în cele din urmă, s'a ajuns la înțelegere. Tratatul a fost condus de deputatul Baerenreiter și profesorul Masarik.

Înainte de a se publica rezultatul tratativelor, a fost ascultat ca martor Supilo. Supilo spune că nimeni n'a fost așa mult calomnat ca el. Așa a fost acuzat că ar fi luat 100.000 de coroane pentru rezoluția fumană. Cu prilejul unei vizite ce i-a făcut lui Lueger, acesta i-a adresat cuvintele:

— Permite-mi să-ți cer scuze pentru că am crezut și eu ceiace spunea lumea, că adecă ai fi primit 100.000 de coroane. M'am convins că acuza aceasta e falșă. Dacă ai fi luat chiar și numai 10 coroane, și-ar fi fost cu neputință să faci strălucita obstrucție antimaghiară.

Supilo descrie apoi istoria politică din ultimii ani; relațiile croaților și sârbilor cu Serbia; desminte acuza că ar fi luat bani și în sfârșit declară că toate documentele prezintate de Friedjung sânt falșe.

Președintele citește răspunsul poliției din Berlin, prin care se adevărește că Marcovici era la Berlin în 21 Octombrie 1908.

Citindu-se răspunsul poliției Friedjung se ridică în mijlocul unei tăceri solene și declară, că recunoaște importanța dovezii neîndoioase despre prezența lui Marcovici la Berlin și că documentele din 20 și 21 Octombrie trebuie excluse din materialul de dovedire. Spune că nu se poate baza cu absolută siguranță nici pe celelalte documente, declară însă că în toată afacerea a avut în vedere numai binele patriei.

Kienböck spune că Ambros, având toată considerația pentru locul de unde ziarul »R ichspost« a primit informațiile, nu și-a îndeplinit decât datoria de ziarist.

Apărătorul Harpner spune că scopul împăcării era să se dovedească în fața

Iți cade părul??? N'ai decât să folosești **spiritul pentru păr, „Petroli“** a lui **Kulka** care e cel mai sigur mijloc în contra căderii părului și a mătrefei. — După o folosință de 2—3 zile vom obține rezultate sigure. Prețul unei sticle cu o explicație în limba română 2 cor.

Pistoni, petele galbene, sgrăbunțele și ori-ce necurățanle a feței se depărtează și curățește mai bine **Crema de lapte de crin** a lui **Kulka**. Prețul unei tegle 1 cor. **Săpun de crin** 1 cor. **Pudră de crin** în toate colorile 1-20 cor. **Preparate cosmetice** de prima calitate. Expediare zilnic cu poșta. — Se pot căpăta dela farmacia la „**Vulturul negru**“ a lui **Kulka Emil** din **Timișoara-Cetate** Nr. telef. 645.

lumii nevinovăția croaților. Lumea poate să vadă acum rezultatul obținut cu dovezi neîndoioase. *In urma declarației lui Friedjung, procesul nu mai are nici un rost, deci retrage acuza.*

Rode face aceleași declarații pentru *Supilo*, adăugând că în ce privește acuza adusă de Chlumetzky, se poate considera și ea infirmată prin depozitiile martorilor Szapáry, Cingria, Zagorac și Cerezensky. *Supilo e deplin reabilitat, deci își retrage acuza.*

Președintele declară că *acuzații sânt achitați.*

Chețuilele procesului le vor suporta acuzații în părți egale.

Supilo are de gând să continue lupta contra lui Chlumetzky.

Impresia achitării.

Impresia achitării este mare în toate cercurile politice. *Lumea condamnă purtarea ministrului de externe, contele Aehrenthal, care a împins lucrurile spre proces fără să dispună de documente suficiente.*

Se crede că coaliția sârbo-croată se va întări mult în urma sentinței de achitare. După căderea banului *Rauch*, croații cred că va urma un ban prieten al coaliției.

Scrisori din București.

O nouă societate pentru industria casnică. — Cursul de cooperare dela școala de agricultură. — Progresele instrucției. Vizita studenților turci.

București, 7 Decembrie.

În timpul din urmă se observă un frumos curent favorabil industriei casnice din România. Cele câteva societăți întemeiate de damele române pentru încurajarea acestei industrii au dat rezultatele cele mai satisfăcătoare. Chestiunea aceasta procupă acum mult și cercurile legiuitoare din România. Casa școalelor a luat hotărârea de a înființa o societate, care să stea supt controlul statului, și căreia i-se deschide o școală pentru industria casnică. Proiectul Casei școalelor prevede între altele că în această școală vor fi primite în mod gratuit și copile române din Ungaria și Bucovina, cari urmând aceste cursuri, pe lângă ce și-ar putea forma o carieră, ar putea petrece câțiva ani într'un mediu curat românesc, întărindu-se în conștiința lor națională.

Societatea amintită va avea trei comitete compuse din câte cinci membri, trei doamne și două domnișoare. Îndatoririle acestor comitete vor fi: Secția întâi va îngriji de țesătoria românească și de păstrarea comorilor de artă națională, mai ales cele din ramura industriei textile. Secția a doua va îngriji de sericicultură și de lucrările de economie casnică din atelierul școlii. A treia secție se va ocupa cu educația fetelor, căutând a le îndemna spre adevărata lor menire, a le da instrucții în ce privește îngrijirea copiilor și a bolnavilor. Primele organizări ale acestei secții vor forma o filială a Crucei roșii, într'una din mănăstirile de maici din apropierea Bucureștilor.

Societatea se va înființa în timpul cel mai scurt și toți aceia cari se interesează de industria și arta noastră națională leagă mari speranțe de dânsa.

Avântul frumos ce l-au luat societățile cooperative sătești și mișcarea începută în acest sens la orașe a făcut ca ministerul de culte să se gândească la înființarea unei catedre de cooperare pe lângă școala centrală de agricultură dela Herăstrău. La această catedră a fost numit d-nul I. Răducanu, autorul mai multor eminente tratate și studii economice, șeful de serviciu al ministerului de comerț și industrie din București.

D. Răducanu și-a ținut prima lecție Sâmbătă seara. În această lecție de deschidere dânsul a arătat importanța cea mare ce o au societățile cooperative în viața economică a unui popor, cu deosebire în viața poporului nostru, care acum se ridică. În lecțiunile ce vor urma d. Răducanu

va trata din toate punctele de vedere chestia cooperărilor în viața economică a poporului român.

Ministrul cultelor și al Instrucțiunii publice a luat hotărârea de a trimite redacției enciclopediei lui Meyer din Lipsca toate legile și regulamentele privitoare la învățământul primar și secundar din România, legi și regulamente, cari s'au adus în ultimii zece ani. Acestea vor fi însoțite de o statistică lucrată anume pentru acest scop și care cuprinde numărul tuturor localurilor de școală, al tuturor învățătorilor și profesorilor din țară.

Tabloul statistic, la care de multă vreme lucrează direcțiunea învățământului primar este aproape terminat. Din acest tablou se poate vedea foarte bine enormele progrese făcute în România pe terenul cultural în ultimii zece ani. Județele, în cari învățământul este mai bine organizat sânt județele prin Oltenia. Astfel e de pildă: Județul Dolj, în care sânt 354 de învățători, 223 localuri de școală, 17 școale urbane cu 23 de institutori. În județul Romanai sânt 297 de posturi de învățători.

Îmbucurătoare progrese a făcut învățământul primar și în Dobrogea. Astfel avem în județul Tulcea 175 de învățători și 19 școale froebelane.

Ziarele de astăzi au publicat următoarea știre din Constantinopol:

E foarte probabil că peste câteva zile Djavid bey, ministrul de finanțe, unul din membrii cei mai marcanți ai cabinetului, va vizita România. Djavid bey ar voi să se folosească de cele patru zile libere ale Corban Bairam-ului ca să se ducă în România și să se înapoieze aci prin Serbia și Bulgaria.

Djavid bey n'ar fi însărcinat cu nici o misiune politică sau de altă natură, dar socotind personalitatea sa, calitatea lui de deputat și de ministru, apoi rangul pe care îl ocupă în partidul »Unione și progres«, precum și înaltele capacități financiare și talentul său de orator, e neîndoielnic că prezența sa în România nu va putea fi decât profitabilă și avantajoasă celor două țări.

România va primi și o altă vizită, pe cea a studenților școlilor superioare din Constantinopol și a profesorilor lor.

Au început să se formeze și comitetele în acest scop.

...Acești tineri ar voi să se fraternizeze cu tineretul din România.

Pentru școala de fete din Arad.

Pentru loteria »Reuniunii femeilor române« au mai sosit următoarele obiecte:

D-șoara *Veta Iulian (Curtici)*, o periniță de canapea cusătură gobelin, și o periniță cu țesătură, motive românești.

D-șoara *Onora Luca (Arad)*, o ținătoare pentru ștergătoare de praf.

Prin d. Avram Nini, inv. dela d-șoara *Valeria Costina (Iosaș)*, un ștergar cu țesături românești.

D-na *Livia A. Sterca-Suluțiu (Nădlac)*, un ridicul, cusătură în aur cu motive românești, un mijloc de masă pe etamină cu ajur.

D na *Aurora Lupșa n. Popovici (Toracul mic)*, în numele fetițelor ei Aurora și Veturia, un fugăr broderic pe pânză și două tăvițe croșetate, și un ștergar, țesături românești.

D șoara *Lucreția Ionescu (Ciuci)*, a colectat și trimis următoarele lucruri:

D na *Creștina Vusdea (Măgulicea)*, un ștergar, țesăt. cu motive românești.

D-na *Elisaveta Juga (Măgulicea)*, un ștergar țesut cu motive românești.

D-na *Rozalia Vusdea (Aciuva)* un ștergar și un mijloc de masă.

Sina Marta Țarancă (Aciuva), un căpătâi.

D-na *Carolina Petrișor (Vidra)*, un căpătâi cusătură cu motive românești.

Floare Magler Țarancă (Vidra), un mijloc de masă.

D na *Iulia Leuca (Lazuri)*, două ștergare cusute pe motive românești, un mijloc de masă și o salbă de mărgele, motive românești.

D na *Constanța Coroi (Lazuri)*, un ștergar, țesut cu motive românești și un mijloc de masă.

D-na *Irina Magier (Lazuri)*, un ștergar cu motive românești.

Din *Lazuri* următoarele țărance:

Măriuca Leuca un ștergar, țes. rom.

Margareta Leuca, un ștergar țes. românești.

Ana Leuca, tot un ștergar.

Rușe Leuca, un mijloc de masă.

Marina Cornea, un ștergar țes. rom.

Malico Bocu, un ștergar.

Elisaveta Leuca, asemenea un ștergar.

Atentatul contra d-lui Ion I. C. Brătianu.

Arad, 22 Decembrie.

Atentatul săvârșit ieri, în București, asupra primului-ministru al țării d. Ionel Brătianu ne umple de adâncă mâhnire și indignare.

Nu voim să pipim și să anticipăm judecata noastră, pentru că n'am dori să ne-o formulăm numai din impresia grozavă ce ni o lasă veștile telegrafice ce le primim.

Dacă însă se va adevări, că bestia care a ridicat revolverul, spre a stinge viața primului-ministru al țării, care atât ca om cât și ca bărbat de stat reprezintă în locul pe care-l ocupă cea mai largă concepție a democrației, cea mai deplină sinteză a naționalismului românesc, și-a executat fapta mișlească la îndemnul unor cercuri bine cunoscute, cari de vreme mai îndelungată turbură supt devize internaționale și cosmopolite pacea și ordinea în țară, atunci a sosit vremea de a pune orice considerație la o parte și a stârpi cu fier și foc această mișcare cu semne distincte anarhistă și ațîțată fără îndoială de mâni din afară.

Și chiar dacă nu s'ar adevări această gravă acuză, de tot nu se vor putea limpezi de răspunderea acestui fapt mișlesc. Pentru că este cert, că și dacă n'au știut și n'au nici un amestec cu mișelul acesta *bulgar*, el este un product al acestei mișcări care a degenerat pe pantă anarhistă, și care, e trist, a găsit oarecare încurajare chiar în atitudinea unor partide și bărbați politici din țară.

Nu mai continuăm însă. Așteptăm o clarificare a lucrurilor.

Trimitem însă toate simpatiile noastre victimei și-i dorim grabnică întremare.

Redacția ziarului nostru a trimis azi următoarea depeșă:

Ion I. Brătianu

președintele consiliului de miniștri

București.

Adânc mâhniți de rușinosul atentat săvârșit asupra D-Voastre, Vă rugăm să primiți expresia simpatiilor noastre și Vă dorim grabnică însănătoșare.

Red. »Tribunei«.

Asupra mișlescului atentat din București mai primim astăzi din partea corespondentului nostru următoarele informații telegrafice:

Cine e atentatorul?

București, 22 Decembrie. *Atentatorul primului ministru Brătianu nu este român și nu-l cheamă Gheorghe Stoenescu, așa după cum a declarat aseară la poliție. El e de origine bulgar din Oltenița și numele lui adevărat este Gheorghe Gelea Stoianovici.*

Nouii arestări.

București, 22 Decembrie. Aseară, după ceasurile opt, au fost duși la poliție și arestați căpeteniile care conduc cercul sindicalist: »România muncitoare« între care Frimu, Marinescu, Stănescu și Christescu, cari fuseseră arestați și cu prilejul recentelor demonstrații socialiste în favoarea lui Rakovsky.

Ei neagă orice amestec în acest odios atentat. Cu toate acestea poliția îi ține încă în arest preventiv, până când se va face lumină deplină în această afacere.

Atentatul premeditat.

București, 22 Decembrie. Cercetările poliției au aflat, că atentatul a fost pus la cale la Rusciuk în Bulgaria, de conivență cu sindicatele bulgărești.

Dintr-o convorbire ce-am avut-o cu mai mulți agenți ai poliției, cari anchetează cazul, reiese, că ei au firma convingere, că a fost pus la cale la Rusciuk, când căpeteniile dela România muncitoare au avut acolo o întâlnire cu doctorul Rakovsky.

Atentatorul a declarat, că a fost pus la cale. Până în prezent nu a numit încă persoanele, cu care a stat în legătură.

Anarchistul Reichmann arestat.

București, 22 Decembrie. Eri noapte a fost arestat aci anarchistul Reichman, despre care se crede, că nu este străin de planurile atentatului. În capitală e mare fierbere.

Protest în Cameră.

București, 22 Decembrie. Președinții partidelor politice au protestat stăzi în cameră împotriva atacului mișlesc asupra ministrului președinte și și-au exprimat indignarea față de descreșterea socialişti, care luptă cu astfel de mijloace murdare.

Agitația în cameră a fost de nedescris.

Încercare de sinucidere.

București, 22 Decembrie. Atentatorul a încercat să se sinucidă, aruncându-se pe ferăstrău dela etaj. El a rămas nevătămat.

Starea ministrului.

București, 22 Dec. Starea ministrului continuă a fi satisfăcătoare. Până în prezent nu s'a arătat nici o complicație.

Primul ministru a fost avizat despre complot.

București, 22 Dec. Un agent al poliției, care mirosise mai dinainte planul mișlesc, ce se urzia împotriva ministrului-președinte, istorisește următoarele fapte întâmplare înainte cu câteva minute de atentat:

Știind, că dl ministru-președinte Brătianu se află la senat, și aflând că s'a urzit împotriva sa un odios complot, m'am dus să-l previn, fără a ști, că ora fatală e atât de aproape.

L'am așteptat la eșirea sa din sala de ședințe a senatului și când l'am văzut i-am spus să se păziască, pentru-că poliția a dat de urmele unui misterios complot împotriva-i. Dsa însă a făcut cu mâna zicând:

— Aș, mofturi, nu mă tem de nimic!

Fatalitatea a vrut, ca câteva minute în urmă prevederea mea să se izbândească într'un mod atât de tragic.

Era însă prea târziu.

Răzbunare?

București, 22 Decembrie. În timpul din urmă circula zvonul, că hotărîrea disperată a atentatului Gelea Stoianovici este numai un act de răzbunare.

Gelea, un tânăr de 20 de ani, care era lucrător sindicalist la c. f. r. fusese dat afară cu mai mulți muncitori tocmai pentru că făcea parte din sindicat.

Pentru motivul acesta el a hotărît să se răzbune comițând înfiorătoarea crimă.

Ultima oră.

La încheierea ziarului nostru primim următoarea telegramă:

București, 22 Decembrie. Buletinul medical constată o însemnată îmbunătățire. Nu mai sânt temeri de complicații primejdioase.

Lukács și Khuen-Hédervári la Viena.**Criza.**

Arad, 22 Decembrie.

Lumea politică a fost frământată și astăzi de feburile verii ce circulă asupra tratativelor urmate de Ladislau Lukács și contele Khuen-Hédervári.

Cei doi mandatarii ai împăratului și au terminat misiunea și azi după amiază au plecat la Viena, deplin orientați asupra situației. Mâine ei se vor prezenta din nou în audiență ca să raporteze Majestății Sale despre rezultatele obținute și să primească eventualele ordine pentru zilele următoare.

Zilele prin cari trecem probabil să fie zilele de mult așteptate ale clarificării situației.

Audiențele de mâine.

Budapesta, 22 Decembrie. (Dela corespondentul nostru) Contele Khuen-Hédervári și Ladislau Lukács, au plecat azi după amiază împreună la Viena, ca să se înfățișeze mâine în audiență la monarhul. Audiența contelui Khuen e fixată pe orele 11, iar a lui Lukács pe ora 1.

Tratativele dintre Lukács și Justh.

Budapesta, 22 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Nu mai încapă nici o îndoială că tratativele dintre Lukács și Justh n'au dat nici un rezultat. Justh a formulat pretențiile partidului său în trei puncte, Lukács însă n'a putut să le adopte, dar nu le a declarat nici de irealizabile.

Lukács va prezenta mâine domnitorului programul pe baza căruia partidul lui Justh e gata să ia frânele.

Justhiștii speră că domnitorul le va onora pretențiile, deoarece Lukács ar fi făcut declarația că fără ei nici nu se poate închipui aplanarea crizei. Toate anevoințele au fost învase, și nu mai sânt decât vre-o câteva în jurul chestiunii băncii.

Lukács le-a pus independenștilor în perspectivă cinci portofolii ministeriale, asigurându-le astfel majoritatea în noul cabinet. Li-a pus însă condiția sine qua non să legiuiască înainte de toate votul universal, egal și secret. Justhiștii au răspuns că cer garanții cu privire la înființarea neamănată a băncii autonome la 1 Ianuarie, 1911.

Azi la ceasurile 12, Justh a primit dela Lukács o scrisoare, în care i-se fac noi propoziții de înțelegere. Justh, — se spune, — a respins și propozițiile acestea, după ce s'a consultat prealabil cu Holló și contele Batthyány.

Camera deputațiilor pentru banca autonomă.**Ședința dela 22 Decembrie.**

Cu 133 voturi față de 89, camera deputațiilor a primit propunerea deputatului Holló Lajos ca prin o adresă să se aducă la cunoștința Maj. Sale că parlamentul nu va mai prelungi privilegiul băncii comune ci dorește înființarea băncii autonome cu ziua de 1 Ianuarie 1911.

Inzadar și-au ridicat cuvântul miniștrii Kossuth și Wekerle, arătând marile greutăți ce se pun în calea înființării băncii autonome, — Kossuth n'a fost luat în serios, iar Wekerle a fost mereu întrerupt încât abia și-a putut rosti discursul. Câtă vreme și-a rostit discursul, nu se auziau decât protestări și vociferări zgomotoase.

Guvernul a combătut propunerea fără să fi fost sprijinit de vreun deputat al partidelor guvernamentale și hotărîrea aceasta s'a adus de către 222 de deputați — abia jumătate din numărul total al deputațiilor.

Deputații naționaliști n'au luat parte la votare ci au părăsit sala. Acelaș lucru l-au făcut și cei mai mulți deputați din partidul lui Kossuth.

Publicarea rezultatului votării a fost primit din partea justhiștilor cu aplauze zgomotoase.

Discuția, de altminteri, a fost scurtă. Nu și-au ridicat cuvântul decât Holló Lajos, baronul Bánffy, Kossuth și Wekerle...

Despre ședința primim următorul raport telefonic:

Ședința.

După verificarea procesului verbal al ședinței de ieri, la cuvântul deputatul Holló Lajos pentru a-și motiva din nou propunerea.

Fără banca autonomă nu se poate închipui progres economic — a zis Holló între altele. Fără bancă nu poate să se întărească creditul țării, nu poate să se dezvoltare industria și rămân zădarnice toate acțiunile cari tind la promovarea intereselor economice ale țării (Aplauze). Situația de azi găsește apărători numai în cei cari sânt interesați la menținerea băncii comune. Unul dintre argumentele predilecte ale contrarilor băncii autonome e că banca aceasta nu se poate înființa până la 31 Decembrie 1910. Dar însuși Kossuth a declarat că banca autonomă se poate înființa și în curs de o jumătate de an (Aprobări vii). Criza nu mai poate dăinui, trebuie să i-se pună capăt. Și nu i-se poate pune capăt decât înființându-se în acelaș timp și banca autonomă. Rog camera să primească propunerea mea (Aplauze îndelungate).

Discursul bar. Bánffy.

Baronul Bánffy primește propunerea lui Holló, fiindcă simte și el necesitatea ca parlamentul să-și ridice cuvântul în interesul rezolvirii crizei pe baza autonomiei economice (Aprobări). Trăgă-narea rezolvirii crizei nu e nici în interesul țării și nici în interesul Regelui.

Fără rezolvirea acestei chestii nu se poate închipui muncă pașnică. Aceasta a adus o la cunoștința regelui și la 1903. N'are dreptul să spună ce-a răspuns regele. Banca autonomă înseamnă întărirea noastră și întărirea noastră e în interesul dinastiei. În interesul egemoniei statului maghiar trebuie introdus și votul universal.

Baronul Bánffy încheie cu declarația că națiunea, dacă va fi energică, își va ajunge ținta.

Răspunsul lui Kossuth.

Fr. Kossuth declară că părtinește și a părtinit întotdeauna înființarea băncii autonome și ar vota acum și el pentru propunerea lui Holló, dacă banca s'ar putea înființa până la 1911, dar nu se poate și de aceea nu poate primi propunerea lui Holló.

Răspunsul lui Wekerle.

Wekerle începe cu declarația că a făcut o greșală că n'a luat mai de vreme poziție împotriva înființării băncii autonome. În afară de cazul Regelui de a aproba înființarea băncii autonome mai sânt și alte piedeci grave (Zgomot) înființarea acestei bănci ne-ar zdruncina creditul (Zgomot mare). Înainte de toate trebuie realizată autonomia vamală.

Voci: Așa spun austriacii!

Wekerle: Chestiile economice nu pot fi rezolvite prin întreruperi (Zgomot).

Rátkay: E rușine să vorbești așa când majoritatea e pentru banca autonomă!

Wekerle: Opinia publică nu e pentru ea (Zgomot îndelungat). Și nu sânt pentru ea nici băncile și institutele de bani (Zgomot mare. Votări). Am ajuns la convingerea că și străinătatea dorește menținerea băncii comune. (Zgomot și protestări).

Vertán E.: Nu ți-e rușine să spui astfel de lucruri?

Wekerle: Trebuie să mi spun și eu convingerea (Aplauze în dreapta). Înainte de toate trebuie asigurată hegemonia maghiară. Părerea mea e că parlamentul face rău că aduce în discuție rezolvirea crizei. Nu primesc propunerea lui Hollo.

Votarea.

După o pauză de 10 minute, dep. Hollo răspunde ministrului-președinte Wekerle, care, la rândul său, face câteva observații scurte apoi se procedează la votare.

Pentru propunerea lui Hollo votează 133 deputații, în contra propunerii 89.

Publicarea rezultatului e primit cu aplauze îndelungate. Lui Justh, i-se fac ovații mari.

Mai mulți deputați anunță că nu vor să și desvolute interpellările anunțate.

Vicepreședintele Návay urează apoi sărbătorii cercilor deputaților și ridică ședința.

Cea mai apropiată ședință.

Cea mai apropiată ședință se va ține Marți, în 24 Decembrie, după sărbătorile catolice. Se vor ține Marți membrii comisiei de 21, emisă pentru redactarea adresei către domnitorul în chestiunea înființării băncii autonome. Se va continua apoi discuția asupra proiectului de indemnitate.

Ședința camerei magnaților.

Camera magnaților a ținut astăzi ședință sub președinția contelui Aurel Dessewffy.

S'au rezolvit numai chestii interne.

Discursul d-lui Iorğa.

(Urmare).

«Acești trei ofițeri, trei generali, a declarat d. general Averescu, sânt generali de divizie Lambrino și Gigartu și generali de corp de armată Vasiliu Năsturel. În privința acestuia din urmă, a adăugat ministrul de război, cazul este cu atât mai grav, cu cât s'a amestecat într'o afacere care nu-l privea. Într'adevăr — zicea ministrul — eu pentru a scoate din cauză pe Alteța Sa principala moștenitor și a nu-l pune să comande în această nenorocită represiune, am dispus ca operațiunile militare să fie făcute direct de generali de divizie și nu înțeleg de ce generalul de corp de armată Vasiliu Năsturel s'a amestecat, fiind de drept în represiunea răscoalelor».

Mai formală declarațiune decât aceasta — iar eu știu întru cât regulamentele militare dădeau voie generalului Averescu să o facă unui ziar din București — mai formală acuzație nu se poate.

Credeți c'a revenit asupra ei?

Nu; și credeți că aceia de cari era vorba au tăcut? De loc, fiindcă, îndată după aceasta, generalul Vasiliu Năsturel, care este acum la pensie e, dar nu este de ajuns să treci la pensie ca să se închidă anume dosar, domnul general Vasiliu Năsturel răspunde și spune că: »până la sosirea ordinului de a trece direcția acestor operații comandanților de divizie, nu a urmat decât conform celor prescrise de legile și regulamentele în vigoare, privitoare la rebeliuni».

El declară că, dacă colegul său, fost ministru de război în Martie 1907, menține acuzațiunile sale, »a spus cele mai josnice calomnii». Mai edificant nu se poate: ministrul de război pe timpul răscoalelor acuză trei generali că au săvârșit asasinat. Et păstrează declarațiunea sa. Un general care răspunde trimițând expresiunea acestei considerațiuni și în același timp spunând că n'a făcut altceva decât să execute ordine și să urmeze »legile și regulamentele în vigoare privitoare la rebeliuni».

Nu știu ce poate fi regulamentul acela. Aud că acum de câva timp ar exista un regulament care intrucâtva ar îngădui astfel de interpretare criminală. Nu știu ce coprindeau celelalte. Știu însă că în țara românească nu există pedeapsă cu moarte nici împotriva celui mai odios asasin; știu că aceasta este o țară de drept, și că nimănu nu nu i-se îngăduie în nici un fel de împrejurări, să ucidă un om împotriva legii fără a se face posibil de urmările, de condamnățiunea care se cuvine aceluia care săvârșește moarte de om împotriva legilor țării.

A răspuns și d. general Gigartu: a spus că lasă istoriei judecata în această privință. Mă rog, nu știu ce o să zică istoria peste câțiva vreme, nici nu mă privește; istoria așteaptă, însă, de sigur, ca societatea de astăzi să întărească din nou simțul de lege și dreptate, pedepsind pe cine trebuie pedepsit.

Dar, dlor, în discuțiunea aceasta a mai ieșit la iveală ceva: o telegramă pe care ați citit-o mai toți, dar e bine să vă o reamintiți:

»Prefectura județului Argeș.

Către poliția orașului Pitești.

D. comandant al regimentului Gorj, prin telegrama No. 4261 mi-a comunicat următoarele:

D. general Lambrino ordonă ca capii răsculaților instigatori prinși asupra faptului sau imediat în urmă să fie executați îndată.

p. prefect, C. Cristescu».

Nimeni n'a declarat această telegramă falsă. Prin urmare, un prefect, pe baza ordinului unui general, ordonă uciderea oamenilor în potruiva tuturor legilor acestei țări.

Peste câteva vreme, după aceasta, tot ofițeri din acei cari au participat la pensiune, au dat spectacolul din Giurgiu. Un avocat a omorât un ofițer; a scăpat la Curtea cu juri. Ofițerii au vrut să se răsbune, năvălind pe stradele Giurgiului împotriva adversarilor. Scene de război civil! Și în privința ofițerilor, pedeapsa a trecut iertătoare. Guvernul n'a cutezat a-și face datoria.

Prin urmare, când instituțiunile fundamentale se atacă într'o vreme în care toată lumea cere ordine, când acte criminale se săvârșesc fără să se facă o anchetă și guvernul să invoace altceva decât ca și generalii dela Craiova, justiția istoriei, și cântă, în urma acestora, se petrec scene de anarhie, fără ca guvernul să poată lua o atitudine, tocmai pentru că nu a luat atitudinea cuvenită față de cei ce comiseseză actele acelea, ce să ne mai mirăm când cei de jos, cei neluminați, cei fără cunoștință de legi, s'ar deda la cele mai din urmă excese! Nu, dlor, cum nu s'ar putea ca România să meargă pe căi normale fără ca prin reforme să i se facă o viață nouă, înzadar s'ar vorbi în toate Mesajile de pe lume, și în Adrese care parafrazează acele Mesajii de liniștea și de fericirea țării, până când simțul cel mai elementar de dreptate nu va fi satisfăcut (Aplauze).

Mișcarea antifalcoolică.

Ravagiile făcute de una dintre cele mai violente otrăvi, care omoară încetul pe încetul, — vorbesc de alcool — au determinat pe oamenii de știință să se ocupe în mod serios cu distrugerea ei. Campania pornită împotriva acestui flagel câștigă tot mai mulți aderenți în toate părțile lumii.

În timpul din urmă distinsul profesor dela universitatea din Zürich Dr. August Forel, s'a pus în fruntea acestei mișcări, care va fi chemată să salveze omenirea de cea mai teribilă boală, ce a bătuit o vr'odată. Acțiunea lui a câștigat tot mai mult teren, dând cele mai satisfăcătoare roade în toate țările unde acest flagel să înfipse. Profesorul Forel este și un distins cunoscător al chestiunilor sociale. El are la activitatea sa mai multe lucrări științifice de-o capitală valoare cum sânt chestiunea sexuală, din viața furnicilor etc.

De câțiva vreme își consacră întreaga sa activitate pentru combaterea alcoolismului.

În scopul acesta face călătorii de propagandă în toate țările europene și extracontinentale înființând în tot locul secții ale așa numitului *Ordin al Templierilor*.

Eruditul savant luând cunoștință de o vorbire a d-lui deputat Vasile Goldiș, ținută în parlamentul ungar, în care luase poziție împotriva extinderii alcoolismului, a adresat acestuia o scrisoare, întrebându-l asupra posibilității înființării unei astfel de secțiuni și aci la noi.

Iată scrisoarea în chestie:

Mult stimate Domn!

Am de gând să fac încercare pentru a introduce ordinul «bunilor Templieri neutri» în România, camela sfârșitul lunei Martie. Voi avea atunci la dispoziție patru-cinci zile. Am scris și profesorului A. C. Cuza la Iași. Am lucrat în Italia, Franța, Belgia, și Elveția cu mult succes.

Alăturat vă trimit câteva broșuri pentru a vă orienta. Eu voi trece prin Ungaria, unde mă voi opri de asemenea câteva zile.

N'ați fi cumva dispus, să-mi dați mână de ajutor împreună cu dl profesor Cuza. Imi place a crede, că Suveranul Dv., nu mi-se va pune în cale.

E vorba de binele poporului Dv. de-aceea nu mă înșel, că mi-se va da puțin ajutor.

Binevoii etc.

Dr. A. Florel.

P. S. Scrisoare alăturată vă va orienta asupra proiectelor mele antifalcoolice, devenită azi o putere politică care conduce populațiunea din aceste ținuturi la o prohibițiune progresivă a beuturilor alcoolice, reformind cu desăvârșire moravurile și argumentind cu atât mai mult forța ei.

În același timp din nenorocire alcoolismul se întinde tot mai mult spre sud și în Orient, adică în țările altă-dată sobre, care însă astăzi devin pe zi ce merge mai mult pradă acestui flagel social.

O probă clară și concisă a celor ce susțin ne este dată de Franța, altădată țara, poate cea mai sobră, iar astăzi cea mai alcoolizată din Europa, țară în care creșterea criminalității și micșorarea nașterilor (aceasta din urmă cel puțin în parte) sânt în strânsă legătură cu progresul alcoolismului.

Să adăugăm la aceasta sporirea alienațiilor, a neurasteniciilor, a dezechilibrărilor, a persoanelor incapabile de serviciu militar din cauza slăbiciunii constituției, și vom avea o scurtă și palidă schiță a răului contra căruia ne ridicăm cu energie, cu ajutorul organizațiilor de abstenență totală, singurele, care pînă acum s'au dovedit folositoare și capabile de a vindeca plaga socială a alcoolismului.

Ordinul abstinent al bunilor Templieri, fondat în America la 1851 numără astăzi în Suedia numai, 200 de mii de membrii. Ordinul acesta a transformat Suedia, care înaintează cu pași largi spre o totală prohibiție a alcoolului.

Cum acest ordin avea un caracter oarecare religios protestant, adoptat de populațiile scandinave și anglo-saxone, am fost obligați să constituim pentru țările române și orientale — cu religiile, limbile și naționalitățile lor atât de diferite — o organizație similară, însă absolut neutră din punct de vedere religios și politic, organizație elastică și capabilă de a se acomoda la toate împrejurările din țările amintite: Ordinul independent, neutru al bunilor Templieri.

Organizația aceasta au fost introdusă în Elveția, în Franța, Germania, Ungaria, Serbia și Italia, și în timpul din urmă și în Timis. În Austria există o organizație analogă, adaptată legilor austriece. (Nephali). Ordinul bunilor Templieri pretinde dela membrii săi abstenență totală dela orice băutură alcoolică distilată sau fermentată, decum și angajamentul de a nu face negoț cu astfel de băuturi și de a nu oferi altora.

Ca șef al ordinului neutru, m'am decis să întreprind prin luna lui Martie o călătorie în Orient, pentru a-l introduce și aci. Plecând din Ungaria și Serbia,

voesc să mă opresc și în România, Bulgaria și Turcia, pentru a întemeia și aci secțiuni sau legi de-ale ordinului nostru, înainte de ce flagelul alcoolismului, care a dat năvală în aceste țări să fi făcut ravagii prea mari.

Mă adresez deci dv. pentru a mă secunda în lucrarea mea. Vorbesc cu aceeași ușurință franțuzește și nemțește și așa pute ținea conferințe și prezida ședințe în aceste limbi.

Vă rog de a-mi da ajutor în organizația conferințelor anti-alcoolice și a aduna grupări de oameni, care ar fi dispuși să se alieze la principiile noastre.

Mijloacele mele fiind limitate, am lipsă de un ajutor oare-care și de bună voință. Trăind în operele mele științifice chestiunea sexuală, viața furnicilor și diferite alte chestiuni sociale și științifice, sînt dispus să țin odată cu una sau mai multe conferințe anti-alcoolice și cite una cu un subiect din domeniul științei, care însă să fie cu intrare, din care să-mi pot rambursa cheltuielile de călătorie și să pot da ajutor pentru fondarea unei secțiuni locale.

Vă trimit alăturat câteva notițe și scripte pentru a vă putea orienta asupra scopului meu și vă rog să binevoiți a-mi scrie cât posibil mai îngrabă dacă sînteți dispuși a-mi da mîna de ajutor și în ce măsură. Primiți etc.

Dr. Aug. Forel
fost profesor la universitatea
din Zürich.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Convenția cu România primită.

Viena, 22 Decembrie. Aseară comisiunea economică a primit convenția comercială cu România, care a fost primită azi și de Reichsrath cu 277 de voturi contra 155.

În aceeași ședință s'a primit de Reichsrath în mod definitiv și provizorul bugetar cu 246 de voturi contra 202, apoi legea înființării centralei de exploatare a produselor animale.

S'au votat în urmă câteva legi de mai puțină importanță și s'a închis ședința luându-se vacanță până după Crăciun.

Un manifest al partidului creștin-social din Austria.

Viena, 22 Decembrie. Partidul creștin-social a publicat un manifest adresat popoarelor germane. În acest manifest se protestează împotriva acuzei — ridicată de câteva ziare — că prin votarea proiectului de revizuire, partidul ar fi tradat interesele poporului german. Partidul vrea să munciască pentru popor și a fost, prin urmare, nevoit să voteze revizuirea pentru a asigura libertatea de muncă a parlamentului. Manifestul e iscălit de Dr. Lueger, prințul Liechtenstein și Dr. Gessman.

O explozie misterioasă de bombe.

Petersburg, 22 Decembrie. În locuința unui individ cu numele Woskressenski s'a mutat azi un pretins unchiu al acestuia cu un servitor. Astănoapte a avut loc în locuința aceasta o explozie. Poliția, intrând în casă, a găsit toate geamurile sparte și întreg mobilierul ruinat. Pretinsul unchiu era mort, servitorul său grav rănit. Woskressenski a fost arestat. În drum spre poliție, și-a scos revolverul pentru a se sinucide, dar a fost desarmat înainte de a se putea servi de el. Ancheta poliției a constatat astăzi că pretinsul unchiu a fost șeful poliției secrete colonelului Karpow, iar servitorul lui un agent secret. Nu se știe ce au căutat în locuința lui Woskressenski, care este un cunoscut agent provocator. Locuința lui servia de loc de întâlnire pentru poliția secretă.

Înmormântarea regelui Leopold,

Bruxelles, 22 Dec. Astăzi s'a oficiat cu pompă regească înmormântarea bătrânului Leopold. La ora zece sicriul a fost scos pe brațe de șase generali superiori și așezat pe carul funebru.

Prohodul a fost oficiat de arhiepiscopul Mercler asistat de întreg clerul superior. La ora 11 a ajuns la biserică unde s'a oficiat un Te-Deum

pentru odihna sufletului răposatului. Cosciugul a fost introdus apoi în Mausoleul din parcul castelului Laeken, unde a fost înmormântat. O mulțime imensă a asistat la înmormântare în fața bisericii. Publicul era atât de îmbulzit, încât a rupt cordonul. S'a produs o mare învâlmășeală și panică. Multe femei au leșinat.

Scandaluri studentești în Cernăuți.

Cernăuți, 22 Decembrie. Capitala Bucovinei a fost astăzi teatrul unor enorme scandaluri provocate de studenții germani naționaliști.

Membrii societății universitare catolice ieșind astăzi la preumblare împodobiți cu cocardele lor au fost atacați de studenții germani naționali care le cereau să lepede cocardele. Aceștia refuzând s'a început încăierarea. Tărâtimea germană din mahalale a venit în ajutorul clericalilor.

Bătăia a fost groznică. Sînt foarte mulți răniți.

Sergenții călări de-abia i-au putut despărți.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 22 Decembrie n. 1909.

— **Maj. Sa Francisc Iosif** va petrece sărbătorile Crăciunului în Wallsee, în mijlocul nepoților săi. Maj. Sa va pleca din Viena Joi dimineața.

— **Regele Carol al României și nepotul său noul rege al Belgiei.** Noul rege belgian Albert este nepotul regelui Carol al României. Asupra relațiilor între unchi și nepot »Buk. Tgbltte« scrie:

Fiul surorii regelui a considerat totdeauna pe unchiul său cu multă venerațiune. Ori de câte ori avea nevoie de vr'un sfat politic sau privat, acesta se adresa la unchiul său, care-i satisfăcea dorința cu judecata cumpănită de care dispune.

Regele Carol de asemenea nutria cele mai bune sentimente față de nepotul său și urmăria cu mult interes progresele, ce acesta le făcea pe toate terenele.

»Sînt foarte liniștit de nepotul meu, zicea regele odată, el se formează încet încet! Din an în an este tot mai solid, concepțiile sale sînt calme și cumpănite, și considerându-se caracterul său, el nu are numai dorința, ci și perspectiva, de a duce casă bună cu socialiștii.«

— **Moștenirea baronesei Vaughan.** Se zice că baroneasa Vaughan ar fi moștenit de la regele Leopold mitifică sumă de 75 de milioane de franci.

Guvernul belgian caută în tot chipul să pună mîna pe această colosală avere, răpîtă de o aventurieră din bunurile statului pentru șiretlicuri.

Încercarea de sinucidere a medicinistului Babeș. Din București ni-se comunică știrea că tînărul doctorand în medicină Alexandru Babeș, fiul celebrului profesor de la facultatea de medicină din București Dr. V. Babeș, a încercat să se sinucidă Duminecă, trăgându și un glonț de revolver în partea stîngă a pieptului. Cu o ambulanță a societății de salvare, tînărul Babeș (e abia de 24 de ani) a fost transportat la spitalul Colțea. În ce privește cauzele, se crede că o dragoste este cauza acestui act disperat. Se speră că peste câteva zile va putea părăsi spitalul.

Sinuciderea aceasta a produs o vie impresie în București.

— **Noul pod peste Dunăre.** După cum ni-se anunță din București, guvernul României a căzut de acord cu guvernul Bulgariei ca noul pod ce e a se construi peste Dunăre să se construiască în dreptul orașului Corabia. Bulgaria însă n'a făcut cunoscut până în prezent care va fi capătul liniei ferate bulgare, prin care se va face joncțiunea cu liniile românești.

— **Agenti de emigrare condamnați.** Litia din Făgăraș a pornit proces împotriva așililor Isia Petruț și Johann Bogemann, cari teau în serviciul societății de emigrare Mittele-Hamburg și îndemneau pe oameni să emigreze în America. După fiecare emigrat socotea le plătea 20 cor.

Petruț a fost condamnat la 60 zile arest și 600 cor. amendă în bani, iar Bogemann la zile arest și 400 cor. amendă.

x **Pentru 60 de fileri,** poți pregăti ușor acțiunile litri licheruri Alasch, Anisette, Benedicini, Charbon Curacao, Persecă, Pară imperială, Chimin, Cafea, Vanilie, Silvoriu, Rachiul de drojzii și Rom. 10 cu modul de pregătire expediază franco. Bufrigyes, farmacist Cluj. — Kolozsvár.

Economie.

Piața grânelor din Aradul nou.

22 Decembrie 1909

S'a vîndut azi:

grâu 500 mm.	13.60—13.80
orz 100 mm.	6.80—
ovăș 100 mm.	7.10—
secară 100 mm.	9.10—
păpușoi 500 mm.	5.60—5.75

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50

Poșta administrației.

Petru Ardelean *Oșand.* Am primit 6 cor. abonament până la finea anului 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și c.

Și cea mai violentă tuse

și alte boale de piept înce-
curând, atît la bătrîni cît
la tineri dacă folosim untura
pește

„Emulsiunea Scott“.

Puțină folosință și va fi spre deplină mulțumire a tuturor.

Emulsiunea Scott e vestită în lume pentru puterea ei ce se bazează pe curățenia

O sticlă în original 2 cor. 50 fileri

Depozit în toate farmaciile.

Apa minerală: **Phönix din Buziaș**

învieorează, vindacă. La boalele de rinichi și bășică, la boalele de aprindere în vechită a rinichilor, contra formării pietrelor și nisipului în bășică urinului, la boalele acute de laringe și de plămîni are efect excelent. — Recomandată de medici.

Depozit general la firma:

Pollák József

Arad, József főherczg ut 11.

„AGRICOLA“

institut de credit și economii, societate pe acții în E.C.S.K.A.

PUBLICAȚIUNE.

Acțiunile cu nr. 243, 376, 377, 382, 383, 384, 385 și 386 nefiind solvite în întregime, s'au anulat în înțelesul §. 9 din statutele institutului nostru, și prin urmare proprietarii și-au pierdut toate titlurile de drept asupra lor, iar sumele solvite s'au adăus la fondul de rezervă.

Directiunea:

Orpingtoni,

exemplare albe admirabile de frumoase, prețul 1 buc. 6—15 coroane. La cumpărarea totală de 30 buc., prețul 1 bucată 7 coroane. Cumpărare ocazională. Mașina de clocit 60 coroane. Se află de vânzare la **Ternyel, Arad, Demeter-u. 92.**

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

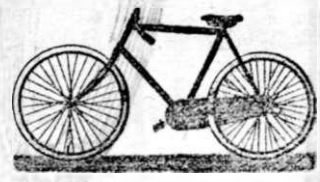
Distins în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.
Fondat la 1880.

Reinhold ZOLLER
măiestru mecanic
FEHÉRTÉMPLOM
Schillergasse 8.
lângă „Burg“.

Își recomandă on. public din

loc și provincie marele său atelier mecanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singurale de mașini și biciclete.
Prețuri moderate Serviciu prompt.

CROITORIE DOMNEASCĂ,
a lui
FARKAS és KORONDI
Cluj — Kelozvár, Uid-u. nr. 3-5.
(Casa Státus).

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că am deschis o croitorie modernă p. domni în Cluj, pe str. Unió nr. 3-5, pentru toate corespunzătoare pretenziunilor popului prezent. — Magazinul nostru e asortat numai cu stoffe veritabile din patrie, engleze, franceze și de Scott. Tendința principală ni-e să dăm croiu bun și execuție elegantă. Cînd Vă cerem sprijinul, totodată sperăm că pe lângă prețurile moderate cu cari putem face ori-ce emulare, Vă rugăm să faceți o comandă de probă.

Cu stimă:
FARKAS és KORONDI,
croitori pentru domni.

MARE CUMPĂRARE DE CRĂCIUN.

Din cauza aglomerației mari din magazin se poate căpăta cu prețuri nespuse de mici cei mai noi și mai frumoși articli de sticlă, porțelan și pentru spălat.

Mare asortiment de lampă de atîrnat și de masă.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat obiecte de lux (figuri).

Obiecte de lux din argint de China și apłaccă, obiecte de masă de prima calitate. Foarte mare asortiment de cadre, din totdeauna se află în magazin peste 400 de mustre nouă și executate cu gust.

FISCHER MÓR, Andrassy-tér 20.
Telefon pentru oraș și comitat 568.

„MOLLY“

In timp de **3 zile** vei avea mâni mai catifelate și albe ca spuma, dacă vei folosi cosmeticul pt. mâni „MOLLY“

Chimiștii și cosmeticii experți, adevăresc, că cosmeticul pentru mâni „MOLLY“ este preparatul cel mai desăvîșit al timpului de azi.

Magazin principal și de expediere:
NESTOR HANZU,
Droguerie „La Crucea Roșie“.
Arad, str. Weitzer János Nr. 2.

Vin de deal.

340 Hl. vin nou, 50 Hl. vechi, pe lângă preț moderat se află de vânzare la din jos subscrisa. Văad și dela 50 l. în sus, cel nou cu 32 coroane per Hecto, vechi cu 45 cor.

Văd. A. Dr. Petran,
Arad, str. Lázár-Vilmos Nr. 4.

Renumita cafea prăjită Palermo,
prăjită prin mașina prăjitoare electrică în prăvălia de aromate a lui
Dürr Gusztáv.

Arad, în edificiul băncii »Victoria« vis-à-vis de casa orașului. Telefon p. oraș și comitat Nr. 118.

Această cafea foarte călută nu este permis ca să lipsească azi din nici o casă, este foarte bună atât ca cafea neagră cât și cu lapte. Mirosul și gustul îi-e fără pereche, o alta cafea mai bună ca și aceasta nu există. — Se capătă în pachete originale plumbuite de 1/8, 1/4, 1/2 Kigr. zilnic prăjire proaspătă. Aromate și delicatese proaspete și poame sudice proaspete: prune datule, malaga, smochine de Smirna, poame zasarizate și proaspete. Ciocolată și calon foudant caramel și bomboane fources. Daruri de Sf. Nicalae (Nicolo). Daruri de Crăciun pentru pom, proaspete de tot felul. Diferite soiuri de zaharicale, franceze în cutii elegante dela cele mai ieftine până la cele mai fine. Serviciu excelent. Rumuri originale engleze și din țară. Cognac și licheruri. Foame proaspete. — Prune de Bordeaux și Ananas proaspete. THEA originală Assan, Imperial și regească mixtură Pecco Mandarin și Schuchon. — Depozit de Șampanie Törley Józ. és Társa renumita Talisman, și Casino a lui Lois Francois Transilvania, Vin brut cu semnul Monopol, vinuri șampanie renumită. — Tot felul de sălbătăciuni și galice tăiate cu prețuri foarte ieftine. Mare asortiment de zaharicale pentru Crăciun.

Alexandru Văleanu

magazin de mănui, de bandaje și de pantofărie ortopedică.
Sighetul-Maramurășului.

(Mármaros - sziget).
Piața principală (Fóter).

Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești. — Prezervative femmeiești, Ciocapi de gumă, suspenzoare, bandaje, mănui, bandaje „Diana“, — irigatoare. — Execut după comandă medicală, ghete orthopedice pentru picioare ori-cât de bolnave și dure — roase. —

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe lângă prețurile cele mai moderate.

Fond. în a. 1860.

NÄDER J.

mäiestru

ARAD, palatul minoritan.

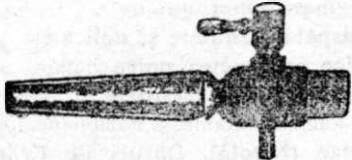
Ține în magazin cele mai excelente **cuțite de buzunar** cu tăș englez și Solingen, cuțite de bucătărie din oțelul cel mai bun și a cuțite pentru curățitul legumelor, pentru tăiatul prăjiturilor, pentru carne, șuncă, salamă și cuțite pentru caș. Cuțite pentru măcelari și cărnări, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri: mașini de tuns, briciuri foarte fine, ascuțite, preum și articlii mănultori. — Recvizite de masă din Alpaca și pafon, de prima calitate. — Ori-ce reparări de brânșă aceasta precum și ascuțire, le execut în atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă prețurile cele mai moderate. —

Prima fabrică de slăvini din Ardeal.

Mozes András

Brașov, (Brassó) Hosszu-utca 32.

Recomandă neguțătorilor de fier, vin și spirit, precum și fabricelor de oțet slăvinele sale pentru vase, pregătite din lemn de prun și arțar cu prețuri moderate. — Catalog de prețuri la cerere cu provocare la z'arul acesta trimit gratuit

S'au ieftinit cărbunii.

Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și cochs pentru iarnă, economisește 25%!

100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4.60.
100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4.60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jil c. 4.—.
100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6.—.
100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4.60.

Róth József mare neguțător de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.

Nr. Telefonului 63.

Pentru fabrici, mori precum și pentru trierat expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

Schimbare de prăvălie.

Am onoare a face cunoscut on. public, că mi-am s'rămutat prăvălia în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János.

Rugând și pe mai departe sprijinul on. public, sânt

cu stimă

Wolf János
pantofar.

TOȚI SE MIRĂ

de o pompă de mână contra focului.
E cea mai nouă invenție brevetată

Ca primul ajutor în caz de primejdie neprețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, condiționează apă puțină și o poate întrebuința ori și cine. Apoi e ușoară circa 2½ klgrm. Se poate folosi și la udatul grădinilor. Prețul 20 cor. Spedarea face numai cu rambursă. — — —

Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se capătă la tinichigiu

TRAXEL I.

LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

Dacă vrei să rămâi tot tineră și frumoasă!

să folosești numai

CREMA DE ROZE, efectul căreia e surprinzător și plăcut.

Asemenea efect cu alte asemenea preparate nu s'a putut ajunge. Prin urmare **CREMA DE ROZE** e cea mai excelentă pentru păstrarea ființei obrajilor și mânușilor. Prețul unui flacon 1 cor.

SAPUNUL DE ROZE, perfect și preparat din cele mai plăcute și odorose materii. Bucata 70 filleri.

PUDRA DE ROZE, foarte recomandabilă. Preparată din cele mai gingașe părți, se prinde bine și de loc nu e vătămătoare. În culori: alb, rosa și crème. Prețul 1.20 cor.

A se comanda la:
POKORNY DUȘAN,
farmacie la
SFÂNȚA TREIME, în
FEHÉRTEMLON.

Kuhl Mihály

vopsitorie specialistă, și
institut chimic
pentru curățirea hainelor.

Institutul: Lipót-utca Nr. 14. **ARAD**, Prăvălia: Deák Ferencz-u. 39.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am deschis conform cerințelor moderne de azi o

vopsitorie specialistă și institut chimic pentru curățirea de haine, unde primesc ori-ce văpsire și curățire de brânșă aceasta. — Văpsesc și curățesc: haine bărbătești, femeiești, uniforme, precum și mătase, catifea, plisă, pânură, batist, dantele, ul, crep, mănuși, articlii de păr, manșoni, boauri, tapete, covoare, fugare mășale și coperte de pat, perde de Tunis și dantele, umbrele, broderii cu aur, argint și perla etc., cu orice decorații fără a le desface.

Prețuri moderate. Comandele prin poștă se execută prompt și conștiințios.

Recomandându-mi întreprinderea sprijinului on. public, rog ca să fiu onorat cu comande.

Fondat la 1879.

Telefon 107-14.

Bittner János

fabricator de articole bisericesti din aur
— argint și din tot felul de metale. —

Recomandă în atențunea onor. preoțimi **monumentalele sale obiecte bisericesti originale și în stil curat,** precum și auritura și argintătura executată prin foc și nefalsificată. Auritură prin foc — foc dela 21 cor. în sus. —

Fabrica:

Budapesta IX., Lónyay-utca 23.

La dorință escurgem la fața locului.

Catalog mare și ilustrat trimitem gratis și franco.

Firmă românească!

Grăciun & Vodă,

LUGOȘ.

Export de rachiu și șlivoviță, dela 25 de litre în sus, beuturi curate și produsă în cazanele proprii în Ardeal și Bănat.

Depozit principal în **LUGOȘ.**
— Comitatul Caraș-Severin. —

Serviciu conștiințios!

CANARINI!

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă ziua și la lumină. Cântăreață tină 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl. după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine măi-muțe și câini de soi se capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comenzilor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,

Oradea-mare-Nagyvárad.
Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe Andrassy-tér nr. 14, pe

Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu cărbuni veritabili în ori-ce cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

Comandele se pot face în persoană, prin corespondență sau prin Telefon nr. 139, la firma:

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandă motoare mánate cu ulei brut, benzin și cu gaz de prima calitate, precum și orice articole tehnice uleiuri, instrumente și mașini. Primește instalațiile de mori pentru măcinat. — Atelier de reparat propriu —

Catalog de prețuri se trimite gratuit și francoat.

Anunțuri

primește administrația Tribunei, pe lângă: prețurile cele mai moderate.

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni

Arad, Boros Béni-tér nr. 2.

(Cassa Kneffel).

Prima fabrică de nisip, peatră de var și stingătoare de var din Perjámos.

Filiala arădană

s'a deschis pe piața Óvár.

Comandele se primesc în cancelaria fabricii din

:: :: :: Arad, Óvár-tér, la :: :: ::

RÖSER MIHÁLY és Társai.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipăm speșele de întabulare, convertim datorii de interese mari.

— Rezolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a Institutului pentru credit fonciar din Sibiu pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

Schimbare de prăvălie.

Avem onoare a încunoștința on. public din loc și jur, că mi-am transpus prăvălia de șpiterii și confitură în locul primit dela Karácsonyi Antal numit „La câinele negru“

în colțul străzilor Rákóczy și Hunyady.

Rugând și pe mai departe binevoitorul sprijin al on. public, cu distinsă stimă

Färber Lajos és Testvére.

Reparări de mașine de cusut și gramofone se execută mai bine și mai ieftin, la

ANTON KATZKY mecanic
TEMESVÁR - BELVÁROS, Prinz - Eugen - gasse.

Mașini de cusut SINGER I-a clasă 28 fl.
" " " folosite, cu . . . 10 fl.

Mare asortiment de GRAMOFOANE și PLĂCI în limba românească, germană, sârbească și ungurească.

FONOGRAF familiar dela 5 fl. în sus.
PLĂCI cu 1 fl. 25 cr. bucata. ACE de cusut 200 bucăți cu 25 cr. — ALBUM pentru plăci.
— PLĂCI FOLOSITE SE SCHIMBA. —
Depozit de COARDE și alte obiecte necesare.

Succesorul lui DERNER GYÖRGY

ROTH JANOS
BRÁSOV—Brassó, Felső-uj utca 28.

Se recomandă ca lăcătar—mașinist, întreprinzător în toate afacerile de lăcătarie la edificii și alte întreprinderi. Pregătește pieptene pentru pieptenarea lânii și a caierelor, precum și toate mașinăriile pentru torsul și dăpănatul lânii. Mai departe reparaază mașinării de moară și le ajustează cu olopoțele electrice.

Organizație solidă, promptă și pe lângă prețuri moderate.

Halmái József, fost adjunct la notarul public regesc din Borosineu, și Strausz Gyula, fost oficiant de bancă. —

Cancelaria înregistrată

Halmái și Strausz,
pentru mijlocirea împrumuturilor de bani, vinderea și cumpărarea de averi mobile și imobile.

Mijlocește: împrumuturi ipotecare (pe întabulare) și amortizaționale (pe mai mulți ani).
Se angajează: pentru răscumpărarea (convertarea) de împrumuturi ipotecare, dela procente mai mari la mai mici.
Mijlocește: cumpărarea, vinderea, schimbarea și esarendarea de averi mai mari pământuri, etc).
Primește: manipularea (conducerea) caselor de închiriat pe lângă remunerațiuni cât se poate de minimale.
Mijlocește: vinderea, cumpărarea și schimbarea de căși particulare, căși de închiriat și vii.
Primește: parcelarea și colonizarea averilor imobile (pământuri).
Telefon Nr. 726.
Adresa telegrafică: Halmaistrausz.
Correspondență se poate face și în limba română.
Arad, (str. bisericii) Weitzer János-u. Nr. 9, în partetul edificiului nou a școlii de fete.
Cu deosebită stimă:
Halmái și Strausz.

Decorafte admirabilă pentru pomul de Crăciun.

Lumini scânteitoare!
Nu afumă! Fără miros! Nesticăcloase!
1 duzină 40 fileri.

Cel mai bun mijloc pentru conservarea părului este:

SERAIL.
Nutrește părul, îi promovează creșterea, încetează căderea părului și oprește compunerea mătreței. 1 sticlă 1-20 cor.

La cazuri de reumă, dureri în oase și la podagră serul:

„Reuma“
are o putere miraculoasă.
1 sticlă 1 cor.

Vin alb de masă excelent.
1 litru 60 fl.
Vin roșu de masă excelent de 5 ani.
Litra cu 1-50 cor.
Pentru o sticlă se 20 fl., care sumă, dacă sticla ni-se aduce îndărăpt, o reîntoarcem.
Se poate căpăta dela farmacia lui:

Rozsnyay Mátyás Arad.

Grosz Nagy Ferencz,
farmacist. : : farmacia : :
Debreczen «Arany egyszaru»

Numai există reumă!

Cine voește să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc
(Király Balsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2-65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6-65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

Medicament pentru vâpsirea părului.

in culori blond, brunet sau negru. Efect la moment
O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta
ta o lună să albă cinsoarea ce o dorește. Nu înă-
sprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și ce culoare 4 cor.

MUSTAȚA E FRUMOASA
dacă întrebuințezi
POMADA HAJDUSAG
cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materie nenesturoasă. Efec-
tul se vede foarte lute și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 50 fl. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2-15 Cor. Cu rambursă grat.